

KUTSESTANDARD

Aktiivtegevuste vaneminstruktor, tase 5

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid.

Aktiivtegevuste instruktori kutsestandard on tööturu nõudmistele vastavate õppekavade koostamise ning isiku kompetentsuse hindamise alus.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Aktiivtegevuste vaneminstruktor, tase 5	5

Võimalikud spetsialiseerumised ja nimetused kutsetunnistusel	
Spetsialiseerumine	Nimetus kutsetunnistusel
Kõietööde ja seikluspargi töö juhendamine	Seiklusraja vaneminstruktor, tase 5
Maastikuvibulaskmine	Maastikuvibu vaneminstruktor, tase 5
Matkamine	Matkajuht, tase 5

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus
Aktiivtegevuste vaneminstruktori töö eesmärk on pakkuda kliendile elamusi läbi aktiivsete tegevuste. Aktiivtegevuste läbiviimisel arvestab ta sihtgrupi vajaduste, ea ja võimetega. Instruktor kasutab erinevaid erialaspetsiifilisi vahendeid, oskab adekvaatselt hinnata riske, käituda kriisiolukorras ning anda esmaabi. Instruktor on klienditeenindaja, kes tegutseb ja käitub vastavalt heale tavale ja eetilistele normidele, on võimeline suhtlema klientidega erinevatest rahvustest ja kultuuridest. Aktiivtegevuste instruktori tööülesanded on aktiivtegevuste ettevalmistamine ja juhtimine ning tegevuste jätkusuutlik planeerimine, arendamine ja majandamine, sh turismitoodete ja -teenuste loomine ja arendamine, kvaliteedi arendamine, turunduse ja müügi korraldamine. Vaneminstruktor vastutab varustuse olemasolu ja korrasoleku eest ning riskijuhtimise plaani koostamise ja järgimise eest. Vaneminstruktor juhendab instruktoreid ja meeskonda. Vaneminstruktor on usaldusväärne ja professionaalne.
A.2 Tööosad
A.2.1 Aktiivtegevuste ettevalmistamine: 1) tegevusplaani koostamine ja järgmine; 2) riskijuhtimine; 3) osapooltega kokkulepete sõlmimine. A.2.2 Aktiivtegevuste läbiviimine ja gruppide juhendamine: 1) tegevuste tutvustamine; 2) juhiste andmine ohutuse ja turvalisuse osas; 3) kliendi valmisoleku hindamine; 4) tegevuste läbiviimine; 5) tegevuste lõpetamine; 6) tagasiside analüüsimine. A.2.3 Tehniliste vahendite olemasolu ja turvalisuse tagamine: 1) varustuse hankimine, hooldamine ja säilitamine;

- 2) tegevuskeskkonna ja -paikade valik, heakorra järgimine ja hooldamine;
3) varustuse transportimine.

A.2.4 Müük, turundus ja tootearendus:

- 1) toote/teenuse arendamine;
2) turunduse ja müügi korraldamine.

A.2.5 Juhendamine ja koolitamine:

- 1) töökvaliteedi tagamine;
2) instruktoritöö koordineerimine ja koolitamine.

Spetsialiseerumisega seotud tööosad**A.2.6 Köietööde ja seikluspargi töö juhendamine:**

- 1) seiklusraja avamine ja kontrollimine;
2) külastajate vastuvõtmine ja instruktaaz;
3) järelevalve seiklusradadel;
4) päästmine.

A.2.7 Maastikuviibulaskmise juhendamine

- 1) viiburaja ehitamine ja varustuse kontrollimine;
2) külastajate vastuvõtmine ja instruktaaz;
3) järelevalve viiburajal;
4) tegutsemine ohuolukorras.

A.2.8 Matkamine**A.2.8.1 Veematkad:**

- 1) veekogu valimine;
2) külastajate vastuvõtmine ja instruktaaz;
3) turvanõuete järgimine;
4) päästmine.

A.2.8.2 Jalgsimatkad:

- 1) retkede ettevalmistamine ja juhtimine;
2) looduse vahendamine retkedel;
3) koolitusprogrammide koostamine, juhtimine ning koolituste korraldamine.

A.2.8.3 Suusa-, kelgu-, saanimatkad.**A.2.8.4 Rattamatkad.****A.2.8.5 Ratsamatkad.****A.3 Töö keskkond ja eripära**

Töö võib olla hooajaline, varieeruva tempoga ja liikuv. Töö eeldab valmisolekut töötada sõltumata aastaajast nii sise- kui ka välistingimustes, õhtusel ajal ja puhkepäevadel. Töö võib olla kohati riskantne ettearvamatute ilmastikuolude tõttu.

A.4 Töövahendid

Kasutab aktiivtegevuste läbiviimisel vajalikke vahendeid vastavalt spetsialiseerumisele.

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Aktiivtegevuste vaneminstruktori töö eeldab pingetaluvust, vastutusvõimet, koostöövõimet, analüüsivõimet, kohanemisvõimet, head füüsilist vormi, vastupidavust ja erialaspetsiifilist vilumust.

Töö on seotud klientide teenindamisega ning eeldab suhtlemisoskust ja sõbralikkust, usaldatavust ja motiveerimisvõimet, valmisolekut toime tulla erinevate olukordadega ning emotsionaalset stabiilsust. Töös sisalduvad mitmesugused tegevused nõuavad kiiret ja paindlikku tegutsemist, korrektsust, täpsust, otsustusvõimet, loominguilistust ja enesetäiendamist.

A.6 Kutsealane ettevalmistus

Aktiivtegevuste vaneminstruktor on täisealine isik. Instruktoriks saab õppida koolitustel ja töökohal.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Instruktor, vaneminstruktor, matkajuht, retkejuht.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Aktiivtegevuste vaneminstruktori 5. taseme kutse taotlemisel on vajalik kohustuslike kompetentside B.2.1 – B.2.5 ja läbiva kompetentsi B.2.10 tõendamine.

Spetsialiseerumisel tuleb lisaks tõendada vastava spetsialiseerumisega seotud kompetentsid B.2.6-B.2.9 hulgast.

Matkajuhiks spetsialiseerumisel peab täiendavalt valima:

1. Veematkad
2. Jalgsimatkad
3. Suusa-, kelgu-, saanimatkad
4. Rattamatkad
5. Ratsamatkad

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Aktiivtegevuste ettevalmistamine	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1) pakub tellija soovile ja sihtrühma võimekusele vastava teenuse; 2) koostab tegevuste plaani, arvestades sihtrühma, ilmastikuolude ja teiste keskkonnatingimustega; 3) arvestab tegevuste planeerimisel vajamineva tehniliselt korras oleva varustuse olemasolu ja paigaldusega; 4) koostab ja vormistab hinnapakumised; 5) planeerib tööde korralduse vastavalt olemasolevale informatsioonile; 6) hindab võimalikke tegevusega kaasnevaid ohtusid, mis tulenevad inimestest, keskkonnast ja varustusest; 7) koostab riskijuhtimise plaani tulenevalt hindamistulemustest ja tegevusplaanist; 8) järgib riskijuhtimise plaani kogu tegevusprotsessi vältel, arvestades riskifaktoritega; 9) kontrollib ja arendab riskijuhtimise plaani; 10) kooskõlastab tegevused ja sõlmib vajalikud kokkulepped klientide, partnerite ja ametkondadega.	
B.2.2 Aktiivtegevuste läbiviimine ja gruppide juhendamine	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1) tutvustab eelseisvaid tegevusi, luues positiivse kontakti kliendiga; 2) innustab ja julgustab kliente aktiivselt osalema; 3) informeerib kliente aktiivtegevuste läbiviimise reeglitest, vastutab kliendi omavastutuslepingu täitmise eest; 4) annab klientidele selged juhised tegevuse ja varustuse kasutamise kohta; 5) valmistab kliendile ette varustuse ning demonstreerib selle ohutut kasutamist; 6) kontrollib osalejate arusaamist tegevuse ja varustuse kasutamise osas; 7) juhib tähelepanu võimalikele ohuallikatele, tagades kliendi turvalisuse; 8) hindab kliendi valmisolekut ja sobivust eelolevateks tegevusteks, mittesobivuse korral käitub vastavalt riskijuhtimise plaanile; 9) jälgib nii indiviidi kui ka kogu grupi käitumist tegevuste vältel, vajadusel innustab ja suunab ning probleemide ilmnemisel lahendab olukorra; 10) järgib tegevuste plaani, vajadusel korrigeerib vastavalt olukorrale; 11) loob ja säilitab usaldusväärse õhkkonna; 12) jälgib ilmastikuolusid ja/või keskkonnatingimusi ning tegutseb vastavalt riskijuhtimise plaanile; 13) käitub ohuolukorras operatiivselt ning ei võta ülemääraseid riske, vajadusel osutab esmaabi ja kutsub professionaalse abi; 14) kontrollib, kas kõik tegevuses osalenud grupiliikmed on oma tegevuse lõpetanud ja kohal;	

- 15) teeb tegevusest kokkuvõtte, annab tagasisidet klientidele ja julgustab kliente tagasisidet andma;
- 16) kontrollib üle tagastatud kasutatud varustuse vastavalt teenusepakkuja kehtestatud reeglitele;
- 17) lõpetab tegevused positiivselt, seades eesmärgiks kliendikontakti jätkumise;
- 18) hindab kogu oma programmi ja otsustab, kas miski vajab tulevikus muutmist;
- 19) teeb kokkuvõtte ettevõtte jaoks ja koostab aruande;
- 20) teeb ettevõttele ettepanekuid muudatusteks, vajadusel kohandab tegevuskeskkonda sobivaks;
- 21) süstematiseerib ja analüüsib saadud tagasisidet, vajadusel viib ellu parendustegevused.

B.2.3 Tehniliste vahendite olemasolu ja turvalisuse tagamine

EKR tase 5

Tegevusnäitajad:

- 1) tagab varustuse olemasolu ja korrasoleku;
- 2) hooldab ja säilitab varustust vastavalt etteantud nõuetele ning vajadusel remondib või tellib varustuse remonditööd;
- 3) hangib puuduoleva või asendab kõlbmatu varustuse;
- 4) veendub rajatiste ja/või tegevuspaikade ohutuses ja sobivuses klientidele;
- 5) järgib õigusaktidest tulenevaid piiranguid;
- 6) järgib säästva arengu põhimõtteid;
- 7) tuleb toime muutuvates tegevuskeskkondades;
- 8) korraldab varustuse transpordi vastavalt vajadusele;
- 9) vastutab varustuse turvalise, säästliku ja ohutu transpordi eest.

B.2.4 Müük, turundus ja tootearendus

EKR tase 5

Tegevusnäitajad:

- 1) kogub infot valdkonnas toimuvate uuenduste ja uute toodete ja tehnoloogiate kohta ning edastab info meeskonnale;
- 2) teeb ettepanekuid uute toodete ja teenuste arendamiseks, arvestades konkurentide, turusituatsiooni ja uute tehnoloogiatega;
- 3) reklaamib ettevõtte teenust positiivses võtmes, vajadusel suhtleb meediaga ja on ise „parimaks reklaamiks“;
- 4) korraldab koostöös partneritega toodete ja teenuste tutvustamist turundusüritustel ning valmistab selleks materjalid ette;
- 5) haldab kliendibaasi, kogub ja süstematiseerib klientide andmeid;
- 6) võtab vastu tellimused, kujundab ja vormistab hinnapakkumised.

B.2.5 Juhendamine ja koolitamine

EKR tase 5

Tegevusnäitajad:

- 1) organiseerib, jälgib ja kontrollib enda ja kolleegide töö kvaliteeti, vastutab nii enda kui ka juhendatavate töö kvaliteedi eest;
- 2) kohaneb kiiresti muutuvate olukordadega, organiseerides vajadusel ümber enda ja juhendatavate töö;
- 3) selgitab tellimuse täitmiseks optimaalse töötajate arvu ning kvalifikatsiooni;
- 4) selgitab töötajate koolitusvajaduse ning teeb ettepanekuid koolituste korraldamiseks;
- 5) koolitab ja juhendab uusi töötajaid.

SPETSIALISEERUMISEGA SEOTUD KOMPETENTSID

Spetsialiseerumisel tuleb lisaks tõendada vastava spetsialiseerumisega seotud kompetentsid B.2.6-B.2.9 hulgast. Matkajuhiks spetsialiseerumisel peab täiendavalt valima:

1. Veematkad
2. Jalgsimatkad
3. Suusa-, kelgu-, saanimatkad
4. Rattamatkad
5. Ratsamatkad

Köietööde ja seikluspargi töö juhendamine

B.2.6 Köietööde ja seikluspargi töö juhendamine

EKR tase 5

Tegevusnäitajad:

- 1) avab rajad, kinnitab redelid ja turvanöörid, kontrollib turvaelemente, defektide ilmnemisel korraldab või teeb hooldustööd;
- 2) valib raja paigaldamiseks sobiva koha ja püstitab selle nõuetekohaselt;
- 3) kontrollib visuaalselt turvapuude trosskinnitusi, platvorme ja puude kaitsmeid, defektide ilmnemisel korraldab või teostab hooldustööd;
- 4) kontrollib turvavarustust ja veendub selle korrasolekus, kahjustuste ilmnemisel eemaldab selle kasutusest ning vajadusel asendab uuega;
- 5) hoiab töökoha ja turvavarustuse korras ja puhta;
- 6) koostab ja täidab riskijuhtimises nõutud kontroll-lehed;
- 7) kontrollib külastajate kehalist võimekust ja vastavust pargi reeglitele (kasv, kaal, vanus, vaimne tasakaalus ja riskikäitumine) ning hindab külastajate võimet turvavarustusega iseseisvalt ja ohutult ümber käia;
- 8) informeerib kliente kokkulepitud reeglitest ja jagab praktilisi näpunäiteid riietuse ja ohutuse osas;
- 9) varustab kliendid vajaliku/sobiliku turvavarustusega;
- 10) instrueerib külastajaid vastavalt kehtestatud juhiste;
- 11) vastutab instruktoreid töö kvaliteedi eest;
- 12) veendub, et külastajad respektiivsed ja täidavad korrektselt seikluspargi reegleid (ohutus jm);
- 13) kohandab tegevused vastavalt sihtgrupi võimetele;
- 14) peatab külastajad, kelle käitumine ei vasta seikluspargi heakorra- ja ohutusreeglitele või kes tunduvad ohtlikud kaaskülastajate jaoks;
- 15) teeb kindlaks külastajad, kes on hädas ning abistab neid, annab selgeid ja arusaadavaid hoiatusi ja korraldusi;
- 16) juhhib päästetöid ja osaleb nendes aktiivselt, on võimeline külastajat päästma vertikaalsetelt ja horisontaalsetelt elementidelt, platvormilt, tarzanihüppelt ja trossiga laskumiselt;
- 17) tegutseb kiiresti ja aitab hättasattunu maapinnale, kasutades päästeseadmeid ja -inventari;
- 18) koordineerib päästetöid, neid tegevaid instruktoreid ja päästetöötajaid;
- 19) täidab õnnetusjuhtumi rapordi korrektselt ja tõeselt, võttes võimalusel seletuse kannatanult, pealtnägijalt ja päästetöötajalt;
- 20) viib läbi vajalikud päästekoolitused;
- 21) vastutab päästevarustuse eest ja tagab selle korrasoleku.

Maastikuvibulaskmine

B.2.7 Maastikuvibulaskmise juhendamine

EKR tase 5

Tegevusnäitajad:

- 1) ehitab IFAA reeglistikule vastavaid ja massiüritustel kasutatavaid viburadasid;
- 2) paigutab vibumärgid rajale ohutult ja arvestades gruppide liikumist, kontrollib teiste ehitatud radasid;
- 3) märgistab viburaja selgelt ja arusaadavalt, arvestades gruppide liikumist rajal;
- 4) piirab vajadusel ligipääsu rajale ja sellega külgnevatele aladele;
- 5) kontrollib laskeplatvormide ja liikuvate märkide korrasolekut ja ohutust laskjale;
- 6) kontrollib vibu- ja turvavarustust ja veendub selle korrasolekus, vajadusel remondib või vahetab välja;
- 7) tutvustab klientidele võistlus- ja turvareegleid ning instrueerib laskjaid;
- 8) kontrollib külastajate kehalisi parameetreid ja arvestab nendega varustuse jagamisel;
- 9) varustab kliendid vajaliku/sobiliku turvavarustusega;
- 10) instrueerib külastajaid vastavalt kehtestatud reeglitele ja juhiste;
- 11) ei luba rajale alkoholi- ja narkojoobes laskjaid;
- 12) kontrollib jooksvalt noolte ja vibunööri korrasolekut ning vibu õiget vinnastamist;
- 13) kontrollib grupi asukohta laskja suhtes, vajadusel korrigeerib;
- 14) kontrollib grupi liikumist viburajal, vajadusel juhendab;
- 15) hoolitseb punktide õige märkimise eest;
- 16) peatab kliendid, kes oma käitumisega rikuvad reegleid ja ei pea kinni turvanõuetest;
- 17) annab nõulaskmistehnika parandamiseks;
- 18) peatab ohtliku olukorra puhul koheselt laskmise käsklusega „stopp!“;
- 19) likvideerib koheselt ohuallika, vajadusel informeerib tööandjat;
- 20) inimeste kannatada saamisel informeerib koheselt tööandjat, vajadusel kutsub kiirabi;
- 21) õnnetusjuhtumi korral võtab seletused pealtnägijalt.

Matkamine	
B.2.8 Veematkade korraldamine ja läbiviimine	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1) selgitab välja kliendi soovid, arvestades sihtrühma ootuste ja vajaduste ning eripäraga; 2) valib vastavalt sihtgrupi võimekusele veekogu ja sõiduvahendi; 3) kaardistab vajadusel marsruudi ja kogub taustainfot, kasutades sobivaid infoallikaid; 4) koostab vajadusel marsruudi, arvestades kliendi soove ja vajadusi ning keskkonnatingimusi; 5) vajadusel sõidab ise marsruudi läbi ja hindab olukorda; 6) koostab ja uuendab marsruute, arvestades uusi suundi ja võimalusi; 7) hindab kliendi võimekust ja vastavust matka raskusastmele ning valib sobiva varustuse vastavalt kliendile; 8) informeerib klienti reeglitest ja jagab praktilisi näpunäiteid riietuse, ohutuse ja varustuse kasutamise osas; 9) varustab kliendid vajaliku/sobiliku turvavarustusega; 10) instrueerib külastajaid vastavalt kehtestatud juhiste; 11) vastutab kliendi omavastutuslepingu täitmise eest; 12) koostab omavastutuslepingu vormi; 13) koolitab instruktoreid; 14) järgib sündmuses osalejatele varem tutvustatud turvanõudeid, mis õpetavad, kuidas käituda veekogudel; 15) selgitab klientidele veematkade hea tava reegleid ja käitumist riskiolukordades; 16) teavitab vajadusel vastavaid asutusi turvameetmetest; 17) organiseerib raskema matka või ürituse korral välised turvameetmed, nt turvapaadi või -paadid ja rannapäästjad; 18) osaleb aktiivselt päästetöodes, on võimeline tegema pinnaltpäästet, oskab ujuda; 19) tegutseb ja aitab hättasattunut, kasutades selleks ettenähtud vahendeid; 20) kasutab päästevarustust nõuetekohaselt; 21) hindab olukorda sündmuskohal, lähtudes enese ja kannatanu ohutusest; 22) hindab kannatanu seisundit ja selgitab esmaabi andmise vajaduse vastavalt vigastusele, vajadusel kutsub professionaalse abi; 23) selgitab välja meeskonna koolitusvajaduse ja organiseerib vastavalt sellele koolitused.	
B.2.9 Jalgsimatkade korraldamine ja läbiviimine	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1) koostab Eesti matka- ja loodusradade kohta kirjalikke jaotusmaterjale ning oskab loodusesse planeerida matkaradasid; 2) kavandab matka kui tervikpaketti ja arvestab klientide füüsiliste, sotsiaalsete ning aineliste riskidega, maandab riske ja annab esmaabi ning käitub kriisiolukorras adekvaatselt; 3) viib läbi temaatilisi matkasid nii loodusradadel kui radadeta maastikul, kasutades tehnilisi vahendeid; 4) organiseerib vajaliku varustuse arvestades matka kestvuse ja iseloomuga; 5) orienteerub looduskeskkonnas, kasutades tehnilisi vahendeid ning looduslikke märke; 6) selgitab klientidele jalgsimatkade hea tava reegleid ja käitumist riskiolukordades; 7) organiseerib vajadusel toitlustamise, arvestades sihtrühma ootuste, vajaduste ja eripäraga; 8) vahendab klientidele infot looduse (loomade, taimede, koosluste, looduskeskkonna) ja eesti kultuuriloo kohta, sidudes selle paikkonnaga ning edastades täpseid fakte; 9) looduse vahendamisel kasutab aktiivõppemeetodeid, pakkudes klientidele elamusi; 10) koostab õppeprogramme ja õpetab nende järgi, arvestades sihtrühmade erinevust; 11) tutvustab oma klientidele loodusväärtusi ning selgitab looduses toimivaid protsesse ja arenguid, kujundades keskkonda väärtustavaid hoiakuid; 12) selgitab meeskonna koolitusvajaduse ning organiseerib vastavalt sellele koolitused; 13) koolitab ja juhendab algajaid matkajuhte.	

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.10 Suhtlemisoskus	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1) suhtleb klientide ja partneritega kindlalt ja pingevabalt, kasutades erinevaid kommunikatsioonivahendeid ja suhtlemistehnikaid;	

2) käitub tasakaalukalt ja tuleb toime veaolukordades.

Hindamismeetod(id):

Läbivaid kompetentse hinnatakse integreeritult kõigi teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamisega.

C-osa **ÜLDTEAVE JA LISAD**

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	04-11062014-03/3k
2. Kutsestandardi koostajad	Kadri-Mai Kuldkepp, Seikluspark OÜ Ingrid Kuligina, MTÜ AMK Annereet Paatsi, Tartu Kutsehariduskeskus Toomas Pannal, Kanuumatkad OÜ Toomas Pärle, VeeTee Projekt OÜ Kadri Tammik, Turismiarenduskeskus Ettevõtluse Arendamise SA Reeda Tuula, Tallinna Ülikool Erle Tüür, Luua Metsanduskool Andres Virkus, Eesti Maastikuvibu Liit
3. Kutsestandardi kinnitaja	Teeninduse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	17
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	11.06.2014
6. Kutsestandard kehtib kuni	02.11.2016
7. Kutsestandardi versiooni number	3
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	3423 Tervisespordi- ja vabaajateenuste instruktorid ja programmijuhid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	5
C.2 Kutsenimetuse võõrkeeles	
Inglise keeles	Senior Activity instructor, level 5
C.3 Lisad	